

magna utriusque ordinis et generis hominum, tum propter regem qui ibi morabatur, tum quia de imminente Beccensis abbatis morte audierant; e quibus abbates novem, monachi plurimi, clerici et vici multi ejus exsequiis interfuerunt. Venit et Joannes episcopus Lexoviensis, homo sapiens et venerabilis, qui totum funeris devote complevit officium, et ultimum Christiano more competenter persolvit obsequium. Sed et pauperum confluerat non minima turba propter eleemosynam quam in exitu illius fieri sperabant; quæ per biduum facta est, inde nullus vacuus rediit. Sepultus est in capitulo juxta sanctum Patrem Herluinum fundatorem et primum abbatem ipsius loci, ad dexteram ejus, post quem secundus eidem cœnobio præfuit, ut quem multum in vita sua dilexerat, ei quoque in sepultura jungeretur. Viginti quinque annorum erat quando ingressus monasterium, quindecim annis

fuit monachus claustralis, triginta annos et diutius fecit in abbacia, septuagenarius migravit, anno Domini millesimo centesimo vicesimo quarto, sexto decimo Kalendas Maii, hebdomada post octavas Paschæ, tempore festivo, paschali gaudio. In quo paschali gaudio, quæsumus, Auctor omnium, hostili ab impetu tuum defende famulum. O Pascha nostrum, Domine Jesu Christe. converte luctum ejus in gaudium, et in solemnitates præclaras, ut sit transitus de morte ad vitam, de labore ad requiem, de calamitate ad gloriam, de tenebris ad lucem, ubi, Domine, constituisti lucidissimas mansiones, ubi requiescunt sanctorum animæ, ubi spiritus famulati spiritibus beatis sociatus, æterna requie fructurus, facie ad faciem videat te angelis desiderabilem, B fontem vitæ indeficientem, cum Patre et Spiritu sancto una sine fine regnantem. Amen!

Explicit Vita venerabilis Willelmi tertii abbatis Beccensis cœnobii.

EPITAPHIUM.

*Abbas Willelmus præclari gervinis ortus,
Tempore primævo fit religionis amator.
Ætatis quinque lustris jam rite peractis,
Suspirando Deum cœpit contemnere mundum.
Terrea demisit, sed Christo totus adhæsit.
Ut nudum nudus Dominum famulus sequeretur,
Confestim Becci juga sumpsit suavia Christi,
Quæ per quindenos constanter pertulit annos.
ANSELMO post hæc Anglorum præsule facto,
Is e loci curam recipit fratrumque regendam,
Quem gravitas morum, vel vita, decusque parentum
Fecerunt clarum præ multis, ac venerandum.
Doctus erat, blandoque loquens sermone placebat,
Actibus et verbis subjectos erudiebat.
A puero vitæ fuerat sectator honestæ.
Cordis mundiciam servans carnisque perennem.
Beccum ter denos auxit, vixitque per annos.
Blandus subjectis rector, durusque superbis.
Vir tantus meritis morum ditatus optimis;
Nequaquam valuit nexu evadere mortis:
Aprilis sexta decima surgente dieta,
Complevit cursum vitæ præsentis et actus.
Commendans animam celo, corpusque sepulcro:
Expectat tempus, quo judicet omnia Christus,*

*Ecce sub hac tumba pulvis sunt membra sepulta:
Cui præstat Dominus veniam, vitamque rogemus.
[Amen.]*

ALIUD EPITAPHIUM.

*Dura nimis jura tolle tibi tua jugera, munde,
Heu mihi tam longa me tenuere mora!
Amodo jam non illa colam, patet exitus a te,
Et quam longinquo solvor ab exilio.
Ad propriam redeo patriam, Dominus revocat me;
Unde prius fueram, præcipit ut redeam.
Novit cum lacrymis illum, quem sæpe rogari,
Ut venia pravum diuivat omne meum:
Ærumnasque meas tandem miseratus amara
De convalle soli tollat ad alta poli.
Hactenus hæc, eo, stare meum non amplius est hic:
Ossa relinquo tibi, si placet, hæc sepeli.*

ALIUD EPITAPHIUM.

*Frumenti granum, remanes in cespite sanum,
Donec putruerit, crescere non poterit.
Sic nisi nostra caro mortis tangatur amaro,
Percurens stadium non recipit bravium.
Ergo scire datur quod non decet ut doleatur,
Si patriam quaerat, qui peregrinus erat.*

47 VITA VENERABILIS BOSONIS,

Cognomento Savientis

ABBATIS BECCENSIS QUARTI.

In diebus Willelmi regis, qui Anglos armis perdomuit, in pago Rothomagensi, fundo monasterii Villaris, orti sunt honestis genitoribus, Haimerico videlicet et Lezelina, tres viri, Gislebertus, Boso et Rainaldus, qui a pueritia imbuendi litteris sunt

traditi, ut Deo in sancta Ecclesia omni vitæ suæ tempore deservirent; quod et fecerunt. Nam, cum diu inter suos honestam vitam duxissent, amore Dei succensi, quasi post marina pericula portum sub sancto Anselmo abbate Beccum petierunt, et

abbati desiderium suum pudentes, Deo annuente, religionis habitum sibi devote susceperunt, devotiusque usque in finem tenuerunt. Si quidem primus et dñus, Gislebertus scilicet et Rainaldus, longo tempore in sancto proposito honorabiliter perdurantes, quieverunt in pace. Boso vero, medius frater, de quo nobis sermo est, litteris bene instructus, cum adhuc esset in sæculari vita, cœpit bonis moribus pollere, amore Dei fervere, religioni animum applicare; erat autem acutissimi ingenii, et quod subtiliter intelligebat luculento sermone proferebat. Unde perplexæ quæstiones animi illius involverant, quas nec per se enodare, nec inde se poterat expedire. Quapropter Beccum venit, Anselmum adiit, quem in talibus audierat exercitatum, æstus animi sui quibus movebatur, aperuit, et statim de omnibus sibi satisfactum esse cognovit. Admiratus Boso ejus sapientiam, vitæ conversationem atque morum institutionem, mutato non multo post habitu, sub eodem abbate sibi leve Domini jugum tulit, et factus monachus religionem quam arripuerat tota mente diligebat, et in ea assidue proficere satagebat. Videns abbas novum militem Christi revera Deum quærere, sollicitum esse ad opus Dei, ad obedientiam et ad alia quibus novitius debet intentus esse, lætabatur corde, instruebatque eum in Domini servitio, jugiter accedens animum ejus ad virtutis amorem. Ille, doctrinam magistri capaci animo humiliter accipiens in arca cordis servandam recondebat, quam congruo tempore postea suaviter eructaret. Mores et vitæ institutionem ejus sequens, ad pietatem se exercebat; junctis, vigiliis, orationibus et aliis bonis operibus intentus erat, in lege Domini studiose meditabatur, et quod legebat sane intelligebat et convenienter exponebat, solutionem libenter accipiebat. Inter hæc videns diabolus Bosonem in sancto proposito quotidie meliorando de virtute in virtutem proficere, per spiritum blasphemæ iminisit ei tentationem gravissimam, quæ succedentibus sibi variis cogitationum tumultibus, ita eum vexabat ut vix compos suæ mentis existeret. Transierunt in hoc aliqui dies, et tentatio se ipsa semper fiebat gravior. Turbatus ergo et mente confusus adiit Anselmum, et quid pateretur aperuit. Vir autem sanctus, cum singula intellexit, hoc tantum pio affectu dixit fratri: « Deus consulat tibi. » Moxque cum dimisit. Ipse vero statim ante quoddam altare prostratus cum lacrymis orationem pro eo fudit ad Dominum; illico tanta mentis tranquillitas secuta est ut, sicut ipse postea dicebat, ultra quam credi potest, subito alteratus esset ab eo qui fuerat. Ita omnis illa tentatio penitus evanuit quod nunquam ulterius in se talia senserit.

Post hæc cum abbas Beccensis Anselmus Dei dispositione, et regis Anglorum ac populi electione archiepiscopus Cantuariensis fuisset consecratus, mandavit suum dilectum Bosonem, volens illum habere secum. Ita Boso transfretavit, et in Angliam cum Anselmo aliquandiu commoratus est. Eodem tempore

audiens Anselmus Urbanum papam convocasse concilium generale apud Clarummontem in Arverula provincia, quia ipse non potuit ire, misit prædictum Bosonem ad idem concilium; cujus itineris longitudine et labore infirmatus est nimis, ita ut post concilium cum in Northmanniam repedare vellet, in via æger remanet apud Sanctum Walterium. Et postquam convaleuit, Beccum remeavit, sicque Angliam repetiit. Verum cum sanctus Anselmus, Anglia pulsus, primum a rege Willelmo qui eum archiepiscopum fecerat, deinde a fratre ejus Heinrico, qui illum post mortem fratris ab exsilio revocaverat, in partibus Burgundiæ et Italiæ conversaretur, Boso Beccum reversus est.

Cumque Anselmus, post secundum exsiliū, Angliam repetere deberet, in capitulo rogavit Willelmum abbatem et conventum Becci, ut liceret sibi Bosonem ducere secum, quia magis amaret cum illo vivere in solitudine quam sine eo in magnis divitiis. Abbas et fratres, quia non poterant contradicere archiepiscopo, concesserunt. Hic est ille Boso cum quo disputans composuit libram qui dicitur *Cur Deus homo*. Permansit itaque cum archiepiscopo usque ad finem vitæ ipsius; post transitum Anselmi Boso Beccum rediit, et vivebat communiter cum fratribus. Diligebat cunctos, et diligebatur a cunctis.

Inter hæc, obeunte Baldrico priore, jubente Guiljelmo abbate successit ei in prioratum; erat enim honorabilis vitæ et multæ prudentiæ, humilitate conspicuus, spiritu consilii providus, 48 fortitudine firmus, consolabatur desolatos, omnibus omnia factus; in quantum poterat unicuique subveniebat, benignus erat in exhortando, modestus in corripiendo, pauperibus dapsilis, hospitibus affabilis, fide firmus, sp̄ in Deo certus, charitate diffusus. Cum non habebat quod tribueret egentibus, monebat spem in Deum ponendam, assererat in proximo subventionem Dei adfore, nondum finem mundi venisse. Talia jocando dicebat, sed corde Deum suppliciter rogabat; qui persæpe illi secundum fidem suam subveniebat. Sapientiam, consilium atque bonitatem animi ejus, non solum subjecti sed etiam principes terræ, episcopi et abbates, simulque religiosi et sæculares multi comperientes, quasi thesaurum pretiosum ac velut divinum oraculum admirabantur. Tanta ei merat Dei gratia et sic spiritus consilii in eo vigeat ut ad adventibus causa consilii subtiliter et sufficienter ad inquisita responderet.

Per idem tempus mandavit rex Henricus Willelmo abbati ut priorem Becci Bosonem daret comiti Theobaldo nepoti suo, ad faciendum abbatem in terra sua; quod utrum amore, an cordis rancore sive aliquorum inmissione, rex petierit, ut perinde Boso pelleretur de regione, incertum habemus. Audiens hoc abbas contristatus est non modice, misitque ad regem mandans et multum deprecans ut Ecclesiæ et sibi parceret, atque a tali jussione ani-

num revocaret, prioremque sibi non tolleret. Jam enim abbas senio et infirmitate confectus viribus corporis destituebatur. Placatus rex deprecatione dimisit priorem. Cumque abbas Willelmus longa aegritudine confectus, jam morti proximus videretur, duo Beccenses monachi accesserunt ad regem Henricum, qui tunc Becci et circa Beccum propter incursiones quorundam, qui contra eum rebellabant, morabatur, dicentes quia Boso si succederet abbati Willelmo, sicut conventus querebat, hominum vel fidelitatis sacramentum more patriæ nullo modo sibi faceret; ideoque alium quem nominabant, audabant, pro eo substituere deberet. Hoc agebant quia priorem volebant habere abbatem. Verum cur illi infensi erant, nescimus; quam quidem injuriam tulisse alicui eorum ignoramus. His auditis, rex nimium offensus est animo. et tunc quidem iram dissimulavit. Illi autem callide agentes, ignorante conventu, contra regulam beati Benedicti (cap. 64, 18 quæst. 2), sine eorum consensu, volebant superponere sibi magistrum, cum hoc esse constet contra decreta patrum, qui dixerunt ut nemo invitus ordinatur, sed conventus ecclesiæ debet sibi secundum timorem Dei pastorem eligere. Sed hæc malignantium calliditas, licet aliquantum conventum conturbaverit tamen quod moliebatur efficere non valuit. Defuncto namque abbate Willelmo et decenter humato, totus conventus elegit Bosonem, omnes episcopi et abbates, clerus et populus, vicini et remotiores, qui eum noverant, hanc electionem laudabant, eumque summo honore dignum affirmabant. Itaque conventus ut eis assentiretur, obnixè rogabat; ille suæ infirmitatis multas opponebat causas, illi in terram prostrati deprecabantur, ille toto conamine reluctabatur negando. Perlata est res ad regem; at ille, recordatus quod de hominio a duobus monachis audierat, sicut supra retulimus, erat enim indignis iratus, noluit concedere. Interea Gaufridus Rothomagensis archiepiscopus, vir prudens, et honorandus, et Joannes Lexoviensis episcopus, qui ad curiam regis venerant, qui tunc obsidebat Brionii castrum, quod contra eum tenebant homines comitis Mellenti, venerunt Beccum, et locuti sunt cum fratribus de eligendo abbate. Tunc omnes, in terram prostrati, (nam in capitulo sedebant,) rogabant priorem ut sæpe dictæ electioni assensum præberet, et archiepiscopum ut illum præcipiendo cogeret. Archiepiscopus admirans fratrum unanimi- tatem, laudavit eorum religiosam voluntatem, et erga priorem suum tantum anorem; deinde conversus ad illum monuit, rogavit, ad postremum præcepit per obedientiam ut acquiesceret voluntati fratrum. E contra ille asserbat hoc se non posse facere propter magnam sui corporis debilitatem, et alia quædam gravia, quasi peccata, opponebat, quibus ad hoc indignum se esse dicebat. Et archiepiscopus: « Estisne monachus? » Respondit: « Vellem esse. » Tunc archiepiscopus: « Revera, inquit, si viginti homines occidissetis, non vos dimitterem, quando quidem tantum ac talem

erga vos video conventus affectum. — Nonnam, ait, hominem occidi. » Tunc compulsus est aperire quod latebat; et accipiens archiepiscopum cum episcopo seorsum, dixit papam sibi interdixisse ne ququam laicæ personæ hominum faceret, et ideo istam obedientiam non audebat suscipere, ne cogeretur, aut prohibitionis apostolicæ transgressor existeret, aut regem offedere. Archiepiscopus cum audisset, sapienter tulit. Lexoviensis vero episcopus graviter accepit, quod prior Becci dedignabatur facere quod ipsi et omnes prælati Northmanniæ faciebant antiquo more patriæ. Reversus in capitulum archiepiscopus cum episcopo dixit quamdam causam illum obtinere propter quam, Deo jurante, non necesse esset electionem hanc cassari. Post hæc plures de conventu Rothomagum perrexerunt ad regem. Qui domi remanserant, Deum suppliciter rogabant, in ejus manu corda sunt regum, ut regem inclinaret ad hujus electionis assensum, sed nondum Deus facere voluit quod posebatur; nam rex fratres qui ad eum venerant remisit vacuos, mandans ut alium eligerent, quia istum non habent. Archiepiscopus vero Beccenses juvabat apud regem, quantum poterat, loquens pro illis, et cum ipsis, et sine ipsis. Quadam die cum de hac re loqueretur cum rege dixit ei rex. « Nec mihi faciet hominum, nec vobis professionem. » Ad hæc ille: « Domine, ait, facite quod vestrum est; de hoc quod ad me pertinet, bene inter nos conveniet. » Tunc mandavit quædam honorabilis persona conventui Becci ne ab incepto desisterent, nondum satis Deum rogaverant, adhuc divinas aures precibus pulsarent. Quod consilium fratres gratanter accipientes, instabant attentius jejunii orationibus, Dominum Jesum, et ejus piam genitricem Mariam suppliciter deprecantes, ut respicerent ecclesiam suam, et perficerent quod inceptum erat. Inter hæc Willelmus, filius Ascolini, et Rodulfus elemosynarius, duo Beccenses monachi, pro causa monasterii iter agentes, obviaverunt Henrico, regi, eadem via, qua pergebant venienti. Quos ut vidit, ad se vocavit, et benigne locutus est cum eis; jam enim divino respectu deferrebat furor ille quem conceperat causa negati sibi a priore hominii. Cumque simul pergerent, et sermocinarentur ad invicem, inter loquendum dixerunt regi quod haberent aliquid sibi dicere, si patienter audiret; at ille jubet dicere fiducialiter quod vellent: tunc cœperunt de prædicta electione sermonem replicare, regem suppliciter rogantes, ut eam suo assensu firmaret, et ipsi pro electo suo fidelitatem facerent, si vellet, adjungentes se ob hoc ad comitem Theobaldum ire voluisse, et per litteras suas illum rogaret. At ille subridens: « In vanum, ait, laborassetis; » et cum sacramento dixit illis quia, si eorum electus prius mentionem non fecisset de nominio, ipse nunquam inde locutus fuisset, sed modo deprecarentur Dominum ut sibi et illis de hac re conveniens daret consilium. Regressi domum narraverunt quæ cum rege egerant, initoque consilio iterum perrexerunt ad

regem plures de conventu, quos rex suscepit hilariter, et libenter concessit quod petebant, præcepitque ut adducerent priorem Dominica post Rogationes; nam hæc ante Rogationes agebantur. Cumque hæc nuntiata fuissent conventui, valde gravis sunt, et Deo gratias immensas reddiderunt. Prior autem dixit omnibus: « Scitote quia ex quo vidi tam unanimem erga me amorem vestrum, si inde mihi certissime scissem imminere mortem, non omissem quin voluntati vestræ promptissimo paruissem, nisi illa causa obsteret quia Deum offendere si vel am. » Perrexit ergo cum fratribus Rothomagum, delitque ei rex solo verbo abbatiæ donum, dixitque illi ut intus religionem servaret, et ipse pro illo exteriora curaret; atque factum est ut quem prius contradixerat nunc multum diligeret, et multa quæ petebat libenter faceret, plurimæque ecclesiæ beneficia conferret, atque conciliis ejus sæpe acquiesceret. Rogavit sane pro illis duobus monachis, quos electioni ejus contrarios fuisse diximus, ne illis obsessi, quod contra eum sensissent; non erat apud illum gravis labor indulgere in se delinquenti. Archiepiscopus, videns regem tam libere quod petebatur fecisse, sicut promisserat, honorabiliter voluit facere quod de hac re ad se pertinebat. Venit ergo ad festivitatem Pentecostes quæ imminerebat; et die festo ad tertiam, quando cantor incipit, *Veni, creator Spiritus*, ingressus chorum archiepiscopus, cum honore misit illum in sedem abbatis; deinde in octavis Pentecostes jussus perrexit ad benedictionem. Verumtamen ante missam locutus cum archiepiscopo rogavit ne se cogeret ad professionem, quam nullo modo facere vellet, quia si faceret, magnum scandalum in monasterio generaret. Ad hæc archiepiscopus: « Sine, ait, bene eris. » Cumque tempus missæ advenisset, oblatas est ad benedicendam; tunc archiepiscopus, stans sacris altaribus, interrogabat illum juxta morem, et ille ad interrogata respondebat, ut solet, donec ad illud ventum est ut diceret: « Vis obediens esse huic Ecclesiæ et mihi, et legitimis successoribus. » At ille: « Volo. » Tunc cæperunt aliqui de circumstantibus clericis urgere ut diceret: « Profiteor. » At ille iterum dixit: « Volo. » Atque eum instarent ut « profiteor » responderet, dixit tertio: « Volo et ex corde volo. » Tunc Joannes sanctæ Romanæ Ecclesiæ legatus, qui ibi forte aderat: « Non auditis, ait, quid dicit? quid amplius vultis? » Sicque archiepiscopus benedixit eum. Altera die abbas reversus est Beccum; conventus vero, sacris vestibus indutus, ordinata processione, exivit obviam venienti. At ille occurrit humiliter processioni, nudis pedibus, licet infirmis, et susceptus est cum magno gaudio, sicut erat consuetudo ipsius Ecclesiæ. Ordinatus itaque perseverabat constantissime quod fuerat. Superbia, et arrogantia, nullum in eo locum habebat; humilis in corde, jucundus in sermone, hilaris in vultu semper erat, modestus in habitu, parvus in victu, prudens in actu, in suscipiendis hospitibus hilaris, in exhibendo obsequium liberalis. Quis illum desolatus adiit, et

recessit tristis? Summi viri, tam sæculares quam religiosi, proximi et remotiores, multi veniebant ad eum consulendum de rebus dubiis; at ille singulorum cogitationibus et inquisitionibus ita respondebat ut unicuique sufficeret quod audiebat. Patientia ei admirabilis contra omnes molestias inerat; nam patientiam et mansuetudinem cordisque munditiam docens, movebat occasiones scandalorum fugere vel non curare quæ non possunt in hoc mundo deesse. Dicebat se a primo conversionis suæ tempore occasiones scandalorum ita damnasæ quod nulla tribulatio, prosperitas, vel adversitas, nulla tristitia, sive lætitia, seu aliqua corporalis molestia aditum cordis ejus irrumpere valebat; eodem vultu, eodem animo perseverabat. Aliquando cum ejus jussa non impleri nuntiabatur, dicebat: « Sæpe mandata Dei, et præterimus, et sustinet. Quanto magis nos pati debemus, si nostra contempnuntur jussa? » In omnibus autem, ad quæ animum applicabat, tantum valebat ut sive secundum Deum, sive secundum sæculum esset unde ageretur, velociter et sapientissime dissolvebat omnia et componebat. Commissarum sibi animarum curam gerebat maximam, ne qua ejus negligentia ex illis deperiret. Vita ejus sancta, sobria, honesta et castissima erat. Servo ejus raro utilitate carebat; et in ipsis jocis, si quis bene pensaret, nonnunquam edificationem magnam inveniebat. Conversatio ejus modesta religiosa omnibus bonis placebat, infirmis patris 50 curam, piæ matris affectum exhibebat. Quæ de illudicijis conviventes, et vicini attestantur, comprovinciales, et qui eum noverunt longe positi vera esse contestantur. Inter hæc assidue tantis pedum, capitis, et viscerum doloribus torquebatur ut vix se sustineret. Aliquando ita acerrime cruciabatur quod, sicut videbatur, pene animam exhalaret, Nam eum de concilio Clarionensis rediret, sicut supra diximus, gravis eum infirmitas corripuit, quæ sic eum debilitavit ut in tota vita sua non perfecte postea convalesceret, et, ut magis ejus patientia probaretur et justus justior fieret, adhuc plagam cæcitatibus intulit ei Dominus. At ille gaudebat, gratias Deo agebat, semper lætus, semper mansuetus erat, sciebat quia *virtus in infirmis perficitur (II Cor. xii, 9)*; et quanto exterius affligebatur, tanto interior gratia ei augmentabatur. Verum postea Dei miseratione quodam medicamento recepit visum. Tandem paralysi dissolutus, lecto prosternitur, tantaque incommoditate membrorum molestabatur per longum tempus ut nec de lectulo surgere, nec stare, vel incedere, sed nec jacere valeret. Sedebat autem in lecto, et dextra lævaque paratis ad hoc pulvillis caput reclinabat, et talem vitam carcerem vocabat; et vere ita erat, nam sicut in carcere ligatus progredi usquam non potest, ita homo Dei vinculis hujus agriitudinis compeditus de lecto exire non poterat. Cor tamen semper habens ad Deum, sensum integrum cum sermone, sapientiam et intellectum retinebat, patientiam a Deo sibi possebat conservari, ne murmuraret contra

flagella Dei. Quam patientiam ita usque ad finem possedit ut inter tantas et tam magnas corporeæ infirmitatis angustias et sollicitudines Ecclesiæ varias, quæ ad eum consilii causa referebantur, nunquam perturbatus sit, sed mente tranquilla convenienter respondebat, et sapienter omnia disponebat. Sæpe cum a ministris Ecclesiæ inopia gravari audiebat, dicebat: « Deus, adjuva nos; Deus, consule nobis. » Et revera auxilium et consilium Dei sibi non deesse in multis probavit. Multi enim multa illius tempore ipsi loco contulerunt, e quibus [f., quibus] persepe relevata est penuria fratrum. In grossiori sinistri pedis digito dolor surgens, per totum corpus diffundebatur, et tam acerbo illum cruciatu vexabat ut prope animam extorqueret. De ipso pedis digito vermes scatentes extracti sunt. Sed non sic dolor quievit. Dicebat autem ad se venientibus, et de ipsius infirmitatis acerbitate cum eos sermonebantibus: « Magna est quam patior ægritudo, et ultra quam dici potest molesta, et si Deus vellet, satis mihi esset, et vitam cum ægritudine finire gauderem; sed non illi adhuc placet. Adhuc videt in me aliquid flagellandum, et flagello emendandum, fiat voluntas ejus. Orate, quæso, ut mihi conservet patientiam, ne quid contra dispositionem ejus cogitem, vel dicam. » Una die rrum frater quidam venit ad eum, ut videret quomodo illi esset. Cui abbas: « In tanta, inquit, tribulatione sum, ut nullo modo quod patior enarrare possim. » Et siluit parum, sicque demum subintulit: « Sed gratia Dei anima mea in magna tranquillitate est. » Cumque jam mortem imminere cerneret, rogavit se visitari a fratribus et debita morientibus circa se compleri. Adsunt fratres et absolutus atque inunctus est, et cætera circa illum juxta Christianum ritorem diligenter peracta sunt. Deinde rogavit fratres ut pro se orarent, et dimitterent si in aliquo eos offendisset: « Licet, ait, non memini me in quemquam vestrum deliquisse, monachus vester fui, prior vester et abbas exstiti; nulli unquam injuriam feci, et ut verbis Apostoli utar (I Cor. iv, 4), postquam ad hunc ordinem veni, non sum mihi conscius me alicui fecisse quod non bene existimassetem facere. » In tam gravi corporis afflictione fecit duos annos et dimidium. Missam quotidie audiebat, nec propter membrorum incommoditatem

omittebat quominus ad capellam manibus duceretur admissam, etiam ipsa die qua sequenti nocte obiit. Jam destituebatur corporis viribus, et vox solito languidior erat ut vix intelligeretur, et adhuc integrum retinebat sensum. Rogatus a fratribus ut pro eis rogaret, dixit se habere in voluntate, si Deus concederet sibi. Imminente jam nocte perlatus est in communem fratrum infirmorum habitationem, ut inter illos moreretur; quod factum sibi placuit. Circa mediam noctem, dum matutinæ cantarentur, sonitu tabulæ fratres acciti convenerunt, et cantantibus illis septem psalmos cum litanis, spiritus exhalavit. Corpus ablutum, et vestibus, ut mos est, convenienter indutum, in ecclesiam est delatum, et ibi tota die cum sequenti nocte a fratribus custoditum, atque in crastinum in capitulo ad levam sancti Patris Herlmani cum honore et magno sliorum dolore humatum. Honorandus Prætelensis abbas Richardus ultimum sepulturæ decenter implevit obsequium. Nativitas erat sancti Joannis Baptistæ die qua obiit, et magnis gaudiis lætandum et exsultandum erat in solemnitate illius, in cujus exortu multi gavisuri prædicti sunt (Luc. i, 14), sed non dolere fratres de amissione ejus non poterant de quo irreparabile damnum acceperant. Tunc impletum est quod dixit propheta: *Dies festi nostri revertentur in lamentationem et luctum* (Tob. ii, 6). Ejus dies ætatis sic computantur: Viginti trium annorum erat quando factus est monachus, viginti sex annis fuit sine prelatione, novem annis prior, duodecim annis et viginti duobus diebus Beccensium honorifice abbatiam rexit. Cujus regiminis tempore multam gravem paupertatis inopiam Ecclesia Becci sustinuit. Obiit autem septuagesimo primo ætatis suæ anno, octavo Kalendas Julii, anno Domini millesimo centesimo trigesimo sexto. Hi tres fratres, de quibus pauca diximus, ordinem natiuitatis in morte quoque nutu Dei servaverunt. Nam Gisbertus qui major fuit natu, prior obiit; dominus abbas Boso, et ortu et obitu secutus est; Rainaldus extremum, et nascendi et moriendi ordinem tenuit. Quibus requiem æternæ beatitudinis, et vitam sine fine mansuram conferat benignus Salvator noster Dominus Jesus Christus, qui Deus cum Patre et Spiritu sancto vivit in æternum. Amen.

Explicit Vita venerabilis Bosonis abbatis Beccensis.

EPITAPHIUM.

Moribus ornatus pastor fuit hic tumulatus:
 Ingenio clarus, sobrius atque pius.
 Exstitit et mitis, prudens, ad tristitia fortis;
 Num, donec vixit, multa flagella tulit.
 Consilio pol'ens, multis fuit ipse levamen;
 Solamen miseris, subsidiumque piis.
 Abbas bisseis, hic quartus, præfuit annis
 Cænobio Becci, forma decusque gregis.
 Mundi contemtor, veræ virtutis amator:
 Christo devotum præbuit obsequium.
 Vos transierat Pater hic jam septuaginta,

D Cum mortem subiit, qui cinis hic modo fit.
 Dum sol octavum sub Cancro tendit ad ortum,
 Tristibus hunc nobis ultima sors rapuit.
 Ortus Baptistæ colitur, aum deficit iste.
 Boso fuit dictus, cui, Deus, esto pius. Amen.
 ALIUD.
 Quem tegit hæc petra, Becci pius exstitit abbas,
 Boso, sub nostro tempore magnus homo.
 Multos præcedens morum gravitate, sed istem
 Erudit et firmat quos moniturus erat.
 Doctrina, sensu, dictis factisque probatus,

*Floruit et sano pervigil hic studio,
Sustinuit multa tranquilla mente flagella
Corporis ! Hunc recreat lectio sancta frequens.
Hunc nullum sequitur pro tali verbere murmur,
Grates sed dat ei qui sibi tot tribuit.
Sicque, novem lustris in religione peractis,
Dat metam studiis, viribus, impertis.
Quod si quis querit quo constitit exitus illi,
Hunc præcursoris sciat in Natale Joannis.
O pie Baptista, noster pius Israelita
Tocum jungatur, residet quo lumine Christus.*

A

ALIUD.

*Abbas Beccensis, cujus sermo fuit ensis,
Abradens vitium, quo datur exitum.
Boso, Pater magnus, tumidis leo, mitibus agnus,
Et dulcis populo, fit cinis hoc tumulo.
Fit cinis hac tumba, qui serpens atque columba
Ex probitate fuit, vivere dum potuit.
Ergo videns verus, atra ne sit Stige verus,
Regi funde precem, quem nosis esse necem.
Credimus et cælis, sonantit quos quoque fidelis.
Det pius esse tibi, qui Deus exatit ibi. Amen.*

VITÆ VENERABILIS THEOBALDI

QUINTI ABBATIS BECCI, POSTEA ARCHIEPISCOPI CANTUARIENSIS,

COMPENDIUM.

Defuncto venerabili et sapienti viro Bosone abbate, suscepit curam Beccensis monasterii Theobaldus, vir genere clarus, moribus ornatus, vita honestus, literis bene eruditus. Hic tempore Domini Willelmi abbatis venit ad ordinem, et suscepto habitu religiose per plures annos in claustris vixit, acceptus omnibus. Deinde ipsius loci factus est prior decem annis, et, obeunte Bosone abbate, electione totius congregationis abbas est subrogatus. Non multo post, Deo disponente, et Stephano rege cum regina Mathilde vocante, cleroque assentiente, et populo acclamante, in Angliam traducitur, et cum magno gaudio excipitur. Mox Cantuarie a Balduino Romanæ seculi legato, totius Britannie archiepiscopus consecratus est. Inter hæc plurima adversa a viris utriusque ordinis perpessus est. In primis quando abbas electus fuit, Hugo Rothomagensis archiepiscopus ejus electionem quassare voluit, quia eo inconsulto facta fuerat; sed, interveniente venerabili Audoeno Ebroicensi venerabili episcopo, prædictæ electioni assensum præbuit. Verumtamen benedictionem abbatiæ dare ei distulit quatuordecim mensibus causa professionis, quam facere nolbat, quia antecessores ejus nequaquam eam fecerant. Verum deprecatione atque consilio Petri abbatis Cluniacensis, qui tunc forte in Northmannia erat, archiepiscopus sine scripto, solo verbo, suscepit ab eo professionem, et sic benedixit quem postea plurimum dilexit. In episcopatu vero positus multa pertulit pene usque ad mortem; nam postquam Eustachius regis filius crevit, et miles effectus est, voluerunt rex et regina, atque Wentanus episcopus Henricus regis frater, ac multi de proceribus, maxime gregarii milites qui juvenem amabant, ut archiepiscopus eum in regem ungeret. Quod quia archiepiscopus facere noluit, Henricus enim Mathildis imperatricis, Henrici regis filie, filius, Angliæ impendebat, regnum suum hæreditarium armis pervadens,

B ira regis contra eum in tantum efferbuit ut, cunctis audientibus, diceret quod in se idem archiepiscopus minime confidere valeret, manum propriam in eum nequaquam mitteret, suorum autem si quis aliquam ei injuriam faceret, ipse non curaret. Quo audito archiepiscopus confestim discessit a curia, ad quam tunc perrexerat; ascensaque navi Tamisium transibat, cum ecce duodecim fere milites secuti sunt eum cum gladiis, ut eum perimerent, vel membris debilitarent; sed cum illæsum ille conservavit qui suos, quando vult, custodire novit. Acta sunt hæc circa octavas Paschæ. Multa etiam, ut ejus vitam ac famam dehonesterent, in populos de illo opprobria seminabant. Deo vero universa disponente, qui, quando vult, eripit suos de angustia, annullatis omnibus insidiis, tandem finem his malis imposuit. Hebdomada enim ante Rogationes, finem vivendi et regnandi regina subiit. Porro Eustachius ejus filius, multorum malorum, sed et supradictæ perturbationis causa, non multo post hominem exiit. Quos Stephanus rex subsecutus terminum tantis cladibus dedit, et moriens populo regnoque pacem reliquit. Henricus demum, jam totius Northmannie dux, Angliam ingressus, sibi jure hæreditario debitum regnum obtinuit; quo in regni culmine jam confirmato, Henricus frater regis Stephani, Wintoniensis episcopus, a regno discessit et clam mare transiit. Sicque prospiciens ex alto, justus Judex archiepiscopum Theobaldum de periculis maximis eripuit, et ejus omnes inimicos ad nihilum redegit. Nonnullis autem postea feliciter vixit annis; hominem vero exiit anno Verbi incarnati millesimo centesimo quadragesimo nono, decimo quarto Kalend. Maii, feria tertia Paschæ. Beccensem sane abbatiæ annis duobus et dimidio rexit, archiepiscopatum vero annis viginti, diebus totidem ac mensibus tribus.